

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії
та міжнародних відносин
доц. Віталій АНДРЕЙКО
«30» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ НОВІТНЬОГО ЧАСУ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**
Спеціальність: **014 Середня освіта**
Предметна спеціальність: **014.03 Середня освіта. Історія**
Освітня програма: **Історія**
Статус дисципліни: **обов'язкова**
Мова навчання: **українська**

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, за освітньою програмою «Історія».

Розробник: **Сергій ГАНУС**, старший викладач кафедри модерної історії України та зарубіжних країн

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн, Протокол № 9 від 29 червня 2023 р.

Завідувач кафедри доц. Ігор ШНИЦЕР
«29» червня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин протокол № 8 від 30 червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Світлана МИШКО

© Ганус С.О., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2024/2025 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 12 від « 25 » червня 2024 р. Завідувач кафедри Ігор Шенечер ІІІ
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 14 від « 26 » червня 2025 р. Завідувач кафедри Ігор Шенечер ІІІ
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 / 20 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № від « » 20 р. Завідувач кафедри
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 / 20 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № від « » 20 р. Завідувач кафедри
(підпис) (Прізвище ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Курс:	Курс:
Загальна кількість годин: 90	4-й	4-й
Кількість модулів: 1	Семестр:	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	VIII-й	VIII-й
	Лекції:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
	12	4
Вид підсумкового контролю: семестровий	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу» розрахована на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти IV курсу денної та заочної форми навчання факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».

Мета навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу» – сформування у здобувачів вищої освіти базисних знань з історії освіти та соціальної дидактики як важливої сфери суспільної діяльності у новітні часи, обізнаності з розвитком теорії і практики освіти та виховання, розуміння їхньої ролі та місця як у структурі гуманітарних знань в цілому, так і в аспекті узагальнення та ретрансляції фахового досвіду освітньо-виховної діяльності. Курс спрямований на засвоєння студентами основних тенденцій та закономірностей розвитку та реформування освіти і виховання в інституційному, теоретичному та прикладному відношеннях у новітні часи; встановлення ступеня вивченості історико-педагогічної проблематики у світовій та вітчизняній науці, опанування теоретичних засад та принципів педагогічних вчень та виховних систем, а також практичних навичок опрацювання джерел відповідної інформації, оволодіння методами їх пошуку, виявлення, аналізу та використання у педагогічній діяльності та в наукових дослідженнях з історії та практики освіти і виховання.

Завдання навчальної дисципліни:

1. засвоєння здобувачами вищої освіти базових категорій й понять з історії сучасної освіти та педагогіки;
2. засвоєння накопиченого протягом XX – початку XXI ст. теоретичного та практичного досвіду організації освіти та суспільного виховання, реалізації освітньої політики;
3. вироблення вміння самостійно вивчати джерела інформації, як оригінальні роботи представників педагогічної думки, так і сучасні дослідження з відповідної проблематики;
4. оволодіння методами критичної обробки та узагальнення педагогічного та виховного досвіду минулих часів;

5. використання здобутих знань та первинних навичок у подальшій фаховій діяльності педагога/вихователя зі спиранням на критично опрацьований теоретичний і практичний досвід у цій сфері у новітні часи.

Відповідно до **освітньої програми «Історія»**, вивчення основної навчальної дисципліни **«Історія освіти та педагогічної думки нового часу»** сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей** – загальних, фахових та предметних:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК – 01	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
	ЗК - 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя.
	ЗК – 03	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК – 04	Здатність працювати в команді
	ЗК – 08	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
	ЗК – 10	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
Фахові компетентності (ФК)	ФК – 01	Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
	ФК – 06	Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.
Предметні компетентності (ПК)	ПК– 02	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни **«Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу»** є опанування таких навчальних дисциплін **освітньої програми «Історія»**:

- ОК 06. Інновації в освіті
- ОК 05. Іноземна мова
- ОК 07. Вступ до спеціальності
- ОК 12. Сучасні інформаційні технології у викладанні історії
- ОК 13. Основи педагогічної майстерності
- ОК 17. Педагогіка
- ОК 19. Історія ранньомодерної України
- ОК 20. Історія освіти та педагогічної думки (стародавній світ та доба Середньовіччя)
- ОК 21. Історія та культура країн Західної Європи та Америки нового часу
- ОК 24 Історія освіти та педагогічної думки нового часу

- ОК 25. Історія та культура країн Центрально-Східної Європи доби нового часу
- ОК 26. Історія України нового часу
- ОК 27 Основи шкільного краєзнавства
- ОК 28 Історія та культура країн Західної Європи та Америки новітнього часу
- ОК 29 Історія України новітнього часу
- ОК 30 Історія та культура країн Центрально-Східної Європи новітнього часу
- ОК 31 Методика викладання історії у школі
- ОК 32 Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя
- ОК 33 Філософія
- ОК 36 Історія української культури

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до **освітньої програми «Історія»**, вивчення основної навчальної дисципліни **«Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу»** повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПР):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Планує й здійснює освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, забезпечує розвиток пізнавальної діяльності здобувачів, здійснює мотивацію до навчання, застосовує диференціацію навчання.	ПР – 02
Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.	ПР – 03
Організовує освітній процес із використанням інформаційних та комунікаційних технологій в тому числі в умовах дистанційного навчання, розвиває у здобувачів загальної середньої освіти, навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.	ПР – 04
Уміє працювати із джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати й сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел	ПР – 10
Характеризує об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів.	ПР – 14
Знає та розуміє історіографію для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.	ПР – 17
Уміє використовувати новітні методологічні підходи у навчальній та професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатофакторний.	ПР – 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
Планує й здійснює освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, забезпечує розвиток пізнавальної діяльності здобувачів, здійснює мотивацію до навчання, застосовує диференціацію навчання узгіднено з тим досвідом, котрий був накопичений у теорії та практиці освіти та виховання у	ПР – 02

новітні часи.	
Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти у порівнянні з напрацюваннями, котрі були розроблені та верифіковані класиками та новаторами педагогічної та дидактичної думки новітнього часу, відомими педагогами-практиками.	ПР – 03
Організовує освітній процес із використанням інформаційних та комунікаційних технологій в тому числі в умовах дистанційного навчання, розвиває у здобувачів загальної середньої освіти, навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів поруч з тими класичними методами та інструментами навчання і виховання, котрі були обґрунтовані у теорії та задіяні на практиці у новітні часи.	ПР – 04
Уміє працювати із джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати й сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел, у тім числі з новітньої історії культури, освіти, суспільної теорії дотично до тематичної області навчальної дисципліни.	ПР – 10
Характеризує об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, зокрема представників педагогічної думки, теоретиків і практиків соціального та індивідуального виховання, розробників нових навчальних і виховних технологій новітніх часів.	ПР – 14
Знає та розуміє історіографію для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії, дотичних до історії культури та освіти, соціальної дидактики, соціальної психології новітніх часів	ПР – 17
Уміє використовувати новітні методологічні підходи у навчальній та професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатофакторний, що складає особливу цінність у засвоєнні та фаховому використанні знань та навичок з історії освіти та педагогічної думки новітніх часів.	ПР – 20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік; стандартизовані тести; реферати, есе, критичні огляди; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах, плани-конспекти та презентації уроків.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форма модульного контролю: писемне висвітлення проблемних питань з метою встановлення розуміння навчального матеріалу та його засвоєння, виконання презентації конспекту уроку із завданою навчальною та виховною метою.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит в усній формі за екзаменаційними білетами.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота Модуль 1												Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	50	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30
Самостійна робота з фільмом, чи літературним джерелом на педагогічну/шкільну проблематику (есе, критичний огляд)	1	10
Самостійна робота з текстовим джерелом інформації (критичний огляд, есе, реферат)	1	10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання являє собою спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності.

В процесі навчання використовуються наступні методи:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури,
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує у студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, семінарські заняття, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення та ін.).

- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- До викладу матеріалу ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Демонструється спосіб вирішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за напрямом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку вирішення, сформульованих в процесі навчання (або сформульованих самостійно), пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення набуває продуктивного характеру.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквіумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, містять в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес вирішення завдання).
- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Застосовуються також методи, що ґрунтуються на основі виділення джерел передачі змісту:

- **Словесні:** джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
- **Практичні методи:** Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії.
- **Наочні методи:** джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).
- **Дискусійні методи** використовуються на семінарських заняттях. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному матеріалі). Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерел з історії освіти та педагогічної думки і дослідницької літератури;
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, конспекти уроків за темами шкільної програми тощо).
- Пасивна участь у семінарі.
- критичний огляд/рецензія переглянутого кінематографічного джерела, прочитання твору красного письменства на освітню/шкільну/молодіжну тематику.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Модульний (проміжний) контроль

Модульний контроль (МК) проводиться один раз за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді письмових контрольних робіт, створення та представлення презентації із заздалегідь визначеними параметрами, або конспектів уроків. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Підсумковий (семестровий) контроль

Система не передбачає обов'язкового семестрового іспиту для всіх студентів. Протягом навчального семестру студенти складають один модульний контроль знань під час тижнів, вільних від аудиторних занять, їхні знання та накопичені первинні навички оцінюються по 100-бальній шкалі з одночасним врахуванням результатів як виконаної модульної контрольної роботи, так і поточного контролю знань: семінарів, самостійної роботи, відпрацювання пропущених занять.

Студенти, які за результатами підсумкового балу за результатами модульного контролю здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з

оцінкою «незадовільно» зобов'язані складати семестрові экзамени. Семестрові экзамени можуть також складати студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на экзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який: 8 - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (0-35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу».

Значення історії освіти і виховання у формуванні світоглядного та культурного статусу особистості та педагога. Освіта і суспільне виховання як один з важливих рушіїв суспільного прогресу у новітні часи та в умовах сучасного глобалізованого світу. Освіта і реформаторство, освіта і суспільна модернізація, освіта й НТР. Освітня політика та її тренди у ХХ – на початку ХХІ ст. у різних країнах світу в умовах глобалізації і поширення інформаційних технологій. Характеристика освітніх запитів постіндустріального суспільства. Освіта як синтезуюча ланка у репродукуванні наукового знання та створення його нових галузей і підгалузей.

Об'єкт, предмет, завдання дисципліни. Співвідношення предмету педагогіки та історії освіти і педагогіки. Зв'язок дисципліни з іншими історичними, та суспільними науками, гуманітаристикою та іншими галузями знання. Цілі історико-педагогічної науки з позицій накопичення знання, досвіду та прогнозування. Специфіка структурної побудови матеріалу навчальної дисципліни. Зміст інтегральних, загальних та фахових компетентностей, прогнозованих результатів навчання. Основні поняття, терміни і категорії. Методологія історії освіти і педагогіки. Теоретичні принципи та епістемологічні підходи. Значення соціально-історичного компаративу, синхронії та діахронії у вивченні історії освіти, виховання та педагогічної думки. Співвідношення сучасного світового та вітчизняного досвіду, їхня онтологічна взаємозалежність.

Джерела з історії освіти і педагогіки, різновиди цих джерел. Співвідношення загальних і спеціальних підходів їхньої класифікації. Доступність інформації з історії освіти та педагогічної думки: публікації, ресурси, режим доступу та використання. Дослідницькі центри та інституції у даній сфері знання. Часописи та інші періодичні видання з історико-педагогічної проблематики. Ступінь вивченості проблематики дисципліни.

Тема 2. Історія освіти та педагогічної думки в інтегрованих шкільних курсах (історії України, всесвітньої історії новітніх часів та інших).

Освіта, шкільництво, педагогічні теорії та практики в інтегрованих шкільних курсах історії України, всесвітньої історії новітніх часів: тематичні контексти (історія культури, реформаторська політика). Презентація вітчизняних та зарубіжних освітніх досягнень. Показ тенденції демократизації та гуманізації освіти, обміну освітніми та педагогічними досягненнями і технологіями у сучасну епоху. Демонстрація зв'язку освіти з поступом науки та інформатизації сучасного суспільства. Презентація освітньо-культурного процесу у шкільних підручниках з історії.

Шкільна, педагогічна та дидактична проблематика у шкільних курсах української та зарубіжної літератури. Твори красного письменства як автентичні джерела історії сучасної освіти і педагогіки. Дидактичний жанр у публіцистиці. Освіта й образотворче мистецтво.

Візуальні джерела з історії освіти й педагогіки, їхнє застосування у практиці викладання історії. Жанри та тематичні групи творів кінемографії на молодіжну, шкільну, освітньо-виховну проблематику та застосування їх для навчання і досягнення виховних цілей. Електронні джерела та бази даних. Сучасні інформаційні технології презентації навчального матеріалу серед різних груп школярів у реалізації навчальних та дидактичних завдань.

Тема 3. Періодизація історії освіти і педагогіки у ХХ – на початку ХХІ ст. Специфіка освітньо-культурного розвитку новітніх часів

Періодизація історії освіти та педагогіки. Об'єктивна компліментарність історії культури та історії освіти. Розвиток філософської думки та педагогічні ідеї, їхнє багатоманіття та взаємозалежність. Поступ у сферах науки й освіти як один з критеріїв історичного прогресу. «Суспільний запит» і освіта в умовах індустріального і постіндустріального розвитку та ери інформатизації. Освіта новітніх часів як традиційного досвіду і створення нового знання та педагогічних методик. Традиційні і нетрадиційні інститути освіти. Освітні реформи. Освітні питання у передвиборних програмах політичних партій. Освіта і національно-культурний розвиток в умовах реалізації прав народів на самовизначення (деколонізація, розпад імперій). Традиційні і нетрадиційні педагогічні ідеї. Формування системних освітньо-дидактичних вчень і шкіл в педагогіці. Освіта і громадянське виховання в умовах історичних та сучасних викликів. Гуманізація і дегуманізація освіти й виховання, їхні прояви та історичні умови.

Тема 4. Підсумки розвитку освіти і суспільного виховання модерних часів на початок ХХ ст.

Рух за реформу школи та приведення її у відповідність зі зміною суспільних умов та запитів. Подальша демократизація та поширення освіти. Запровадження обов'язковості початковості освіти. Зростання професійної та вищої освіти. Класичні університети і політехнічні вищі навчальні заклади. Освіта і науково-технічний прогрес. Освітні концепції та педагогічні течії на початку ХХ ст. Педагогічний традиціоналізм і нетрадиційна педагогіка. Філософія та принципи «вільного виховання», «трудової школи», «школи дії», «соціальної педагогіки», «прагматичної педагогіки», «прогресивного виховання».

Детермінанти формування особистості і соціальне середовище у поглядах представників соціальної педагогіки. Відповідність педагогічних ідеалів і цінностей стадіям цивілізації за Емілем Дюркгеймом. Виховання як прилучення індивіда до колективних уявлень. Методична соціалізація як головна функція виховання. Траєкторія розвитку особистості і управління виховним процесом. Роль шкільного класу. Педагогічний процес як

пізнання тотальних духовних зв'язків у праці «Основи гуманітарних наук» Вільгельма Дільтея. Переживання як психоемоційний засіб включеності у суспільні зв'язки. Школа як інструмент соціалізації у праці «Соціальна педагогіка» Пауля Наторпа. Взаємовідносини у колективі вчителів та учнів як засіб самопізнання і досягнення виховних цілей.

Реформаторська педагогіка на початку ХХ ст. Інноваційний освітній заклад «Ермітаж» Овида Декролі. Постановка проблеми співвідношення навчального запиту та індивідуальних запитів і потреб учня/вихованця. Ідея спонтанного розвитку особистості і дитиноцентричність педагогічної концепції Марії Монтесорі. Сенсорне виховання. Вдосконалення дошкільної освіти. «Садки Монтесорі». Ідеї «вільного виховання» у працях Елена Кея. Відмова adeptів експериментальної педагогіки від метафізичних ідей. Викладки Поля Лапі та Вільгельма Августа Лая. Критика класичної педагогіки як літературного роману. Рух від практики до її узагальнення як критерій успіху навчання і виховання. Погляди на значення рефлексивних реакцій. Концепт вроджених розумових здібностей. Формування вчення педології та його представники: Дж. Е. Адамсон, А. Біне, Г. Голл, Е.Торндайк, В. Кіпатрік. Методика інтелектуального тестування. Психологічні тести Альфреда Біне. Учень як активний учасник процесу власного навчання.

Теоретики педагогіки особистості. Навчання як гармонійна взаємодія педагога та учня. Погляди Гуго Гаудіга, Фріца Гансберга, Генріха Шаррельмана. Розуміння завдань виховання як сприяння вільному розвитку особистості. Виховання посередництвом мистецтва, його завдання і можливості. Містико-антропологічна концепція Рудольфа Штайнера. Здатність «духовного зору» та її розвиток.

Тема 5. Стан освіти в українських землях та вітчизняна педагогічна думка напередодні Української національної революції 1917-1920 рр.

Політична фаза українського націєтворення. Роль національної освіти і виховання. Зигзаги освітньої політики імперських урядів в українських землях на початку ХХ ст. Уніфікаційні освітні реформи російського уряду і крах спроб викорінення української етнонаціональної складової у культурі та освіті. Діяльність земств та українська освіта. Становлення дошкільної освіти. Приватний дитячий садок сестер Лінфорс. Скасування заборон української мови під час російської революції 1905-1907 рр. Відродження українського шкільництва. Київське Товариство сприяння вихованню і захисту дітей. Харківське товариство працюючих жінок. Київське товариство народних дитячих садків. Вплив фребелівських методик дошкільного виховання. Діяльність Софії Русової та Наталії Лубенець. Часопис «Дошкольное воспитание».

Освітня політика урядів габсбурзької імперії та освітня емансипація. «Нова ера» та її культурно-освітня складова. Самодіяльні громадські формування та їхня педагогічна діяльність. «Просвіта» та Наукове Товариство ім. Т. Шевченка у Львові. Товариство «Рідна школа». Педагогічні часописи української Галичини.

Поступ вищої освіти. Засади функціонування університетів та інших ВИШів в українських землях. Ніжинська гімназія вищих наук та колегія Павла Галагана. Проблема українського університету у Львові в умовах польсько-українського протистояння. Становлення педагогічної освіти в Україні. Вчительські семінарії, вищі жіночі курси, Фребелівський дворічний педагогічний інститут.

Леся Українка як педагог. Наукова діяльність та педагогічні ідеї Івана Франка. Вплив на їхнє формування демократичних принципів та соціалістичних ідей. Освіта і виховання як засоби емансипації народних низів. Педагогічна діяльність Христини Алчевської. Перші україномовні навчальні посібники Тимофія Лубенця. «Історія України» Миколи Аркаса. «Ілюстрована історія України» Михайла Грушевського.

Тема 6. Формування національної системи освіти та педагогічна думка в Україні у добу революції 1917-1920 рр.

Національно-культурне відродження та завдання культурно-освітньої політики за Української Центральної Ради (лютий 1917 – квітень 1918 рр.). Системні культурно-освітні перетворення та українізація освіти в Українській державі гетьмана П. Скоропадського. Гімназії та українські університети у Києві та Кам'янці-Подільському. Українізація початкової школи. Заходи урядів Директорії УНР по завершенню створення нової української школи. Законопроект Петра Холодного. Педагогічні погляди і просвітницька діяльність Михайла Грушевського, Софії Русової та Івана Стешенка у часи революції 1917-1920 рр. Ідея національного рідномовного виховання Івана Огієнка.

Тема 7. Головні тренди освітньої політики у першій половині ХХ ст.

Демократизм освітньої політики і забезпечення доступу до її різних рівнів. Скасування гендерних та соціальних обмежень. Параметри суспільного запиту. Забезпечення потреб виробництва, науки та управлінських практик. Зростання впливу прагматизму. Освітня політика в демократичних країнах західної цивілізації та новоутворених державах ЦСЄ. Проблеми із забезпеченням освітньо-культурних прав національних меншин. Громадянське виховання. Забезпечення світського характеру загальної освіти. Освітня політика у колоніях як експорт освітніх систем метрополій. Двомовність. Емансипація та формування вестернізованих суспільних еліт у країнах Азії та Африки.

Типологія освітніх та виховних закладів. Традиційні і «нові» школи. Взірцевий характер шкіл в Абатсгольмі та Бьерже. Сільські виховні будинки. Герман Літц. Створення вільної шкільної громади у Вікерсдорфі. Густав Вінекен. Експериментальні середні школи. Школа вільної розумової роботи Гуго Гаудіга. Вальдорфська школа Рудольфа Штайнера. Експериментальна початкова школа Селестена Френе.

Становище освіти і завдання суспільного виховання у тоталітарних та авторитарних державах. Культ сили і національної винятковості. Євгеніка, расові теорії, соціал-дарвінізм та антисемітизм. Виховання члена великої спільноти – «гвинтика системи». Молодіжні, дитячі та жіночі організації у соціальних системах недемократичних режимів. Втручання держави у приватну сферу. Контроль за організацією дозвілля. Школа і забезпечення потреб правлячих режимів. Пропагування хибних етичних цінностей і моральної всюдозволеності. Репресії проти інакодумців. Відмінності освітньої політики радянського режиму 1920 і 1930-х рр. Масовий характер боротьби з неписьменністю. Досягнення політичного курсу на коренізацію. Поступове становлення великодержавної концепції ідейного виховання та його гібридні форми з принципом «пролетарського інтернаціоналізму».

Тема 8. Педагогічні та виховні ідеї основних течій і шкіл традиційної і реформаторської педагогіки першої половини ХХ ст.

Вплив досягнень соціальної педагогіки. Едуард Шпрангер про вибір людиною своєї соціальної ніші та роль виховання у його здійсненні. Типологізація особистості. Еволюція релігійної педагогіки. Дж.Е. Адамсон про теологічний характер етичного вибору. Педагогіка неотомізму. Ф.В. Фьорстер та Жак Марітен. Критика раціонального світського виховання та педагогічного прагматизму. Позаконфесійність релігійно-педагогічних поглядів Мартіна Бубера. Виховання як пошук ідеї Бога в уявленнях Альфреда Норта Вайтхеда.

Позиції світської філософської педагогіки. Екзистенційна педагогіка Жана-Поля Сартра. Вплив зовнішніх факторів і самовиховання. Концепція самовизволення як результату

виховання у трактуванні Алена (Еміля) Шарт'є. Двоїстість функцій виховання та його методи. Різке засудження покарань. Гімнастика розуму як мета навчання. Пріоритетність розумового розвитку людини за Вайтхедом. Ідеї духовно-історичної рекапітуляції Фернана Бюїссона. Марксистська педагогіка в інтерпретаціях Клари Цеткін, Едвіна Гернле, Жоржа Кюньйо, Надії Крупської. Фашистська педагогіка Джованні Джентіле. Реакційні педагогічні ідеї Ернста Кріка. Расово-біологічні теорії виховання. Гіпертрофія фізичного виховання та ідеологічної обробки.

Реформаторська педагогіка та нове виховання у першій половині ХХ ст. Людинолюб'я та анти авторитарне виховання Марії Монтессорі. Гуманізм педагогічних поглядів та діяльності Януша Корчака. Особистість і благо дитини як вихідний пункт дидактичних завдань. Подальший розвиток педагогіки прагматизму. Широке застосування експериментальних методик та моніторинг їхньої результативності. Послідовники Джона Дьюї. Специфіка дитинства як нитка Аріадни виховного процесу. Виховання як безперервна реконструкція особистого досвіду дитини. Фактори формування цього досвіду. Трудове навчання і виховання в інтерпретації Георга Кіршенштейнера. Метод проектів Вільяма Кіпатріка.

Тема 9. Реформи освітньої сфери та педагогічна теорія і практика в радянській Україні та в українській діаспорі у міжвоєнний період (1920 – 1930-і рр.).

Освіта та школа в УСРР у добу українізації 1920-х рр.: інституційні, методичні та дидактичні зрушення. Боротьба з неписьменністю. Кодекс законів про освіту 1922 р. Збереження частини освітніх досягнень українських урядів доби національної революції 1917-1920 рр. Непересічне значення та результати українізації у сфері освіти. Забезпечення освітніх прав національних меншин УСРР в умовах коренизації. Єдина трудова школа. Перегляд освітніх програм. Професійно-технічна та вища освіта. Освітня система та шкільництво в умовах панування тоталітаризму 1930-х рр. Завдання формування «гвинтика» системи. Ідеологізація і практика комуністичного виховання. Принцип колективізму.

Освітня політика урядів держав Центрально-Східної Європи у міжвоєнний період. Діяльність освітньо-педагогічних товариств у Чехословаччині, Другій Речі Посполитій, Румунії. Педагогічні часописи. Проблеми української освіти за межами радянської України: школознавчий та методико-педагогічний виміри:

- a. Інші регіони СРСР;
- b. Західноукраїнські землі у складі Другої Речі Посполитої;
- c. Підкарпатська Русь у складі Чехословаччини;
- d. Українські землі у складі Королівства Румунії.

Педагогічна спадщина та виховні принципи Антона Макаренка. Виховання у школах-комунах. Вдосконалення та соціалізація через працю та трудове виховання. Позитивні сторони та вади дидактики А. Макаренка.

Тема 10. Тенденції та проблеми розвитку системи освіти та виховання в умовах сучасності другої половині ХХ – початку ХХІ ст.

Оновлення і коригування теоретичної та практичної основи світової педагогіки. Соціальна та феноменологічна педагогіка. Соціальна детермінованість освіти і виховання у поглядах П. Бурдьє, Л. Кро, Ж. Мажо. Розробники раціоналістичної педагогічної моделі П. Блум та Р. Ганьє. Освітні програми і поведінковий репертуар знань, умінь і навичок. Кейко Секі, Тадаші Ендо про інструменти виховання через соціум.

Феноменологічна педагогіка про індивідуально орієнтоване, гуманістично спрямоване виховання та освіту. Завдання нового виховання у поглядах Роже Галя. Періодизація розвитку дитячого інтелекту Жана Піаже. Лідери гуманістичної психологічної школи у США А. Маслоу та К. Роджерс.

Організація і зміст сучасної системи освіти і виховання. Тренд освітніх реформ і вдосконалень. Освітні системи у різних країнах світу. Англосаксонська модель. Зв'язок науки й університетської освіти. Шкільні програми та їхній зміст. Подальша прагматизація шкільного навчання. Диференціація освіти і навчання. Типи і підтипи шкіл. Розвиток обдарувань у спеціальних школах. Покоління індиго. Компенсуюче навчання та інклюзивна освіта. Виховання політичної культури та завдання морального виховання. Виховуюче навчання. Боротьба зі шкідливими звичками та екологічне виховання. Вироблення засад статевої гігієни та приватної поведінкової особистої культури. Самоврядування в освітніх закладах. Інтернаціональне, полікультурне і полі конфесійне виховання. Неформальна та «інша» освіта.

Тема 11. Розвиток системи освіти та постановка цілей виховання в УРСР в умовах піднесення та кризи комуністичної системи (1940 – 1980-і рр.).

Стан шкільництва та вищі навчальні заклади в екстремальних умовах Другої світової війни та нацистської окупації України (1939-1944 рр.). Система освіти в УРСР у часи повоєнної відбудови та стабілізації комуністичної системи (1945 – кінець 1950-х рр.). Освітня політика в умовах радянизації західноукраїнських областей. Суперечливі тенденції у розвитку освіти і виховання у радянській Україні 1960-1980-х рр. Поліпшення матеріального базису системи освіти. Негативний вплив русифікації та ідеологізації. Педагогічна наука та методичне забезпечення освітньо-виховного процесу у закладах різних освітніх рівнів. Діяльність академічних осередків педагогічної науки та інституцій підвищення фхової кваліфікації. Освітньо-педагогічні часописи. Громадські організації педагогів України, їхнє становище у тоталітарному суспільстві.

Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського: постановка цілей і завдань освіти та виховання. Віхи біографії видатного українського педагога. Синтез теорії і практики у його професійному формуванні. Особистість вчителя та вимоги до його професійної самореалізації у педагогічних поглядах В. Сухомлинського. «Серце віддаю дітям»: світ дитини в інтерпретації В. Сухомлинського. Методичні прийоми оптимального вирішення навчальних та виховних завдань. Спадщина В. Сухомлинського з позицій сьогодення та сучасних завдань навчання і виховання.

Тема 12. Світові освітні тенденції та стан освіти і педагогіки в Україні часів незалежності.

Рух за реформу школи та приведення її у відповідність зі зміною суспільних умов та запитів. Хронологія спроб реформування освіти в Україні. Закон «Про освіту» 1996 р., його принципи та положення. Система освіти: інституції, рівні, органи управління освітою та реалізації освітньої політики держави. Реформи у вищій освіті. Обсяги, засоби та характер запозичення прогресивного досвіду. Подолання спадщини тоталітаризму. Зміни навчальних програм. Становлення нової української школи. Діяльність науково-дослідницьких та методичних інституцій. Сучасні педагогічні дослідження. Освітні досягнення і проблеми. Інтеграція вітчизняної системи освіти у світовий простір. «Болонська система». Проблеми в освітній системі незалежної України та можливі шляхи їхнього подолання. Освіта в українській діаспорі, її стан та ефективність.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1						
Тема №1. Вступ до навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу»	6	3				3
Тема №2. Історія освіти та педагогічної думки в інтегрованих шкільних курсах (історії України, всесвітньої історії новітніх часів та інших).	7	3				4
Тема №3. Періодизація історії освіти і педагогіки у XX – на початку XXI ст. Специфіка освітньо-культурного розвитку новітніх часів.	5	2				3
Тема №4. Підсумки розвитку освіти і суспільного виховання модерних часів на початок XX ст.	7	3				4
Тема №5. Стан освіти в українських землях та вітчизняна педагогічна думка напередодні Української національної революції 1917-1920 рр.	7	3				4
Тема №6. Формування національної системи освіти та педагогічна думка в Україні у добу революції 1917-1920 рр.	9	2	3			4
Тема №7. Головні тренди освітньої політики у першій половині XX ст.	6	2				4
Тема №8. Педагогічні та виховні ідеї основних течій і шкіл традиційної і реформаторської педагогіки першої половини XX ст.	8	4				4
Тема №9. Реформи освітянської сфери та педагогічна теорія і практика в радянській Україні у міжвоєнний період (1920– 1930-і рр.).	10	3	3			4
Тема №10. Тенденції та проблеми розвитку системи освіти та виховання в умовах сучасності другої половині	7	3				4

XX – поч. XXI ст.						
Тема №11. Розвиток системи освіти та постановка цілей виховання в УРСР в умовах піднесення та кризи комуністичної системи (1940–1980-і рр.).	10	2	4			4
Тема №12. Світові освітні тенденції та стан освіти і педагогіки в Україні часів незалежності.	8	2	2			4
Модульна контрольна робота	4	4				
Разом	90	32	12			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		Практичні (семинарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
Модуль 1						
Тема №1. Вступ до навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу».	6,5	0,5				6
Тема №2. Історія освіти та педагогічної думки в інтегрованих шкільних курсах (історії України, всесвітньої історії новітніх часів та інших).	8	1				7
Тема №3. Періодизація історії освіти і педагогіки у XX – на початку XXI ст.. Специфіка освітньо-культурного розвитку новітніх часів.	6,5	0,5				6
Тема №4. Підсумки розвитку освіти і суспільного виховання модерних часів на початок XX ст.	8	1				7
Тема №5. Стан освіти в українських землях та вітчизняна педагогічна думка напередодні Української національної революції 1917-1920 рр.	8	1				7
Тема №6. Формування національної системи освіти та педагогічна думка в Україні у добу революції 1917-1920 рр.	7,5	0,5	1			6
Тема №7. Головні тренди освітньої політики у першій половині XX ст.	6,5	0,5				6
Тема №8. Педагогічні та виховні ідеї	8	1				7

основних течій і шкіл традиційної і реформаторської педагогіки першої половини ХХ ст.						
Тема №9. Реформи освітянської сфери та педагогічна теорія і практика в радянській Україні у міжвоєнний період (1920 – 1930-і рр.).	8,5	0,5	1			7
Тема №10. Тенденції та проблеми розвитку системи освіти та виховання в умовах сучасності другої половині ХХ – поч. ХХІ ст.	6,5	0,5				6
Тема №11. Розвиток системи освіти та постановка цілей виховання в УРСР в умовах піднесення та кризи комуністичної системи (1940–1980-і рр.).	9	-	2			7
Тема №12. Світові освітні тенденції та стан освіти і педагогіки в Україні часів незалежності.	7	1				6
Разом	90	8	4			78

6.3. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми з/п	Назва теми	Кіл-ть годин (денна, заочна)
1	Тема №1. Вступ до навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу».	3/0,5
2	Тема №2. Історія освіти та педагогічної думки в інтегрованих шкільних курсах (історії України, всесвітньої історії новітніх часів та інших).	3/1
3	Тема №3. Періодизація історії освіти і педагогіки у ХХ – на початку ХХІ ст.. Специфіка освітньо-культурного розвитку новітніх часів.	2/0,5
4	Тема №4. Підсумки розвитку освіти і суспільного виховання модерних часів на початок ХХ ст.	3/1
5	Тема №5. Стан освіти в українських землях та вітчизняна педагогічна думка напередодні Української національної революції 1917-1920 рр.	3/1
6	Тема №6. Формування національної системи освіти та педагогічна думка в Україні у добу революції 1917-1920 рр.	2/0,5
7	Тема №7. Головні тренди освітньої політики у першій половині ХХ ст.	4/0,5
8	Тема №8. Педагогічні та виховні ідеї основних течій і шкіл традиційної і реформаторської педагогіки першої половини ХХ ст.	3/1
9	Тема №9. Реформи освітянської сфери та педагогічна теорія і	3/0,5

	практика в радянській Україні у міжвоєнний період (1920 – 1930-і рр.).	
10	Тема №10. Тенденції та проблеми розвитку системи освіти та виховання в умовах сучасності другої половині ХХ – поч. ХХІ ст.	2/0,5
11	Тема №11. Розвиток системи освіти та постановка цілей виховання в УРСР в умовах піднесення та кризи комуністичної системи (1940–1980-і рр.).	2/-
12	Тема №12. Світові освітні тенденції та стан освіти і педагогіки в Україні часів незалежності.	2/1
	ВСЬОГО	32/8

6.4. Теми семінарських занять

№ теми з/п	Назва теми	Кіл-ть годин (денна, заочна)
1	Формування національної системи освіти та педагогічна думка в Україні у добу революції 1917-1920 рр.	3/1
2	Реформи освітянської сфери та педагогічна теорія і практика в радянській Україні у міжвоєнний період (1920 – 1930-і рр.).	3/1
3	Розвиток системи освіти та постановка цілей виховання в УРСР в умовах піднесення та кризи комуністичної системи (1940 – 1980-і рр.).	4/1
4.	Світові освітні тенденції та стан освіти і педагогіки в Україні часів незалежності.	2/1
	ВСЬОГО	12/4

Методичні поради до тематики семінарських занять

Програма семінарських занять з навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу» розрахована на залучення здобувачами вищої освіти широкого кола наукової літератури і джерел, використання раніше отриманих знань, дотичних до навчального матеріалу дисципліни, одержання та засвоєння нових.

Мета семінарських занять: розгляд та аналіз основних тенденцій історії освіти, педагогічної та виховної думки України на тлі світових процесів, опанування методики пошуку і методології опрацювання джерел інформації з даного кола проблем, здобуття і поглиблення первинних навичок і вмінь здобувачів вищої освіти у зазначеній предметній сфері.

Завдання практичних занять:

- ▶ оволодіння основними принципами, методами і методиками, використовуваними в історико-педагогічному дослідженні;
- ▶ здобуття і поглиблення навичок і вмінь студентів у вивченні, дослідженні та узагальненні історико-педагогічної та історико-освітньої проблематики;
- ▶ освоєння нових термінів, категорій і понять, прийнятих у даній тематичній області;
- ▶ забезпечення наукової достовірності одержаних пізнавальних результатів.

Тема № 1.

Формування національної системи освіти та педагогічна думка в Україні у добу революції 1917-1920 рр.

1. Національно-культурне відродження та завдання культурно-освітньої політики за Української Центральної Ради (лютий 1917 – квітень 1918 рр.).
2. Системні культурно-освітні перетворення та українізація освіти в Українській державі гетьмана П. Скоропадського.
3. Заходи урядів Директорії УНР по завершенню створення нової української школи. Законопроект Петра Холодного.
4. Педагогічні погляди і просвітницька діяльність Михайла Грушевського, Софії Русової та Івана Стешенка у часи революції 1917-1920 рр.
5. Ідея національного рідномовного виховання Івана Огієнка.

Тема № 2.

Реформи освітянської сфери та педагогічна теорія і практика в радянській Україні у міжвоєнний період (1920 – 1930-і рр.).

2. Освіта та школа в УСРР у добу українізації 1920-х рр.: інституційні, методичні та дидактичні зрушення. Боротьба з неписьменністю.
3. Освітня система та шкільництво в умовах панування тоталітаризму 1930-х рр. Завдання формування «гвинтика» системи.
4. Педагогічна спадщина та виховні принципи Антона Макаренка.
5. Проблеми української освіти за межами радянської України: школознавчий та методико-педагогічний виміри:
 - a. Інші регіони СРСР;
 - b. Західноукраїнські землі у складі Другої Речі Посполитої;
 - c. Підкарпатська Русь у складі Чехословаччини;
 - d. Українські землі у складі Королівства Румунії.

Тема № 3.

Розвиток системи освіти та постановка цілей виховання в УРСР в умовах піднесення та кризи комуністичної системи (1940 – 1980-і рр.).

1. Стан шкільництва та вищі навчальні заклади в екстремальних умовах Другої світової війни та нацистської окупації України (1939-1944 рр.).
2. Система освіти в УРСР у часи повоєнної відбудови та стабілізації комуністичної системи (1945 – кінець 1950-х рр.). Освітня політика в умовах радянської українізації західноукраїнських областей.
3. Суперечливі тенденції у розвитку освіти і виховання у радянській Україні 1960-1980-х рр. Негативний вплив русифікації та ідеологізації.
4. Педагогічна наука та методичне забезпечення освітньо-виховного процесу у закладах різних освітніх рівнів.
5. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського: постановка цілей і завдань освіти та виховання:
 - e. Віхи біографії видатного українського педагога. Синтез теорії і практики у його професійному формуванні;
 - f. Особистість вчителя та вимоги до його професійної самореалізації у педагогічних поглядах В. Сухомлинського;

- g. «Серце віддаю дітям»: світ дитини в інтерпретації В. Сухомлинського;
- h. Методичні прийоми оптимального вирішення навчальних та виховних завдань.

Тема № 4.

Світові освітні тенденції та стан освіти і педагогіки в Україні часів незалежності.

1. Становище в освітній сфері України у 1990-х рр. та специфіка формування напрямів і принципів освітньої політики.
2. Система освіти в Україні після прийняття Закону України «Про освіту» 1996 р.: принципи, інституційна структура, завдання.
3. Суперечливі тенденції у реформування освіти в Україні у XXI ст.: баланс позитивів і недоліків.
4. Сучасний тренд освітніх м у провідних країнах світу та можливості застосування їхнього досвіду в Україні.

6.5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота з навчальної дисципліни «**Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу**» містить педагогічно-методичну складову та здійснюється за вибором студента.

Самостійна робота з курсу може бути представлена студентом у вигляді презентації з теми курсу за програмою шкільного курсу історії (10-11 класи) (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>).

Самостійна робота з курсу може бути представлена студентом у вигляді розв'язання тестів для поточного або підсумкового контролю за темами, що вивчаються в шкільному курсі історії (10-11 класи). (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>).

Самостійна робота з курсу може бути представлена студентом у вигляді підготовки конспекту уроку з теми курсу за програмою шкільного курсу історії (10-11 класи) (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>

Окрім самостійного поглибленого опрацювання матеріалу за темами, передбачено й індивідуальну роботу, на котру виноситься ґрунтовне вивчення одного автентичного джерела з історії освіти і педагогіки, включно й літературно-художнього/кінематографічного твору, а також однієї монографії/двох статей із вказаних викладачем в індивідуальному завданні. Можливим є виконання реферату з метою підвищення рейтингового балу.

6.6. Теми рефератів:

1. Критерії періодизації історії освіти і педагогічної думки у XX ст.
2. Характеристика різновидів джерел з історії освіти і педагогічної думки новітніх часів.
3. Фундаментальні соціальні та світоглядні основи історії освіти і педагогічної думки у новітні часи.
4. Зрушення в історії освіти і педагогічної думки у перші десятиліття XX ст.

5. Вплив демократичних принципів на зрушення в системі освіти і педагогічної думки.
6. Вплив світового досвіду на українське шкільництво і педагогіку на початку ХХ ст.
7. Становище вищої освіти в Україні на початку ХХ ст.
8. «Науково-технічна революція» і зрушення в системі освіти і педагогічної думки.
9. Соціальна педагогіка, її принципи і представники.
10. Сучасна релігійна педагогіка.
11. Вплив прагматизму на освіту і виховання.
12. Освіта у 1920 рр. в умовах політики коренізації в УСРР.
13. Освітньо-культурна політика та стан освіти та суспільного виховання в українських землях 1920-1930-х рр. в умовах перебування у складі іноземних держав (Чехословаччини, Румунії, Другої Речі Посполитої).
14. Експериментальна педагогіка та її адепти.
15. Виховні ідеали Антона Макаренка.
16. Боротьба з неписьменністю у 1920-х рр.
17. Освітні перетворення у добу незалежності.
18. Педагогічні погляди Й.Г. Алена (Еміля) Шартьє.
19. Гуманізм педагогічних поглядів та діяльності Януша Корчака.
20. Екзистенційна педагогіка Жана-Поля Сартра.
21. Національно-культурне Відродження початку ХХ ст. й українське шкільництво.
22. Педагогічна діяльність Василя Сухомлинського.
23. Педагогічна проблематика у сучасній українській літературі.

6.7. Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Об'єкти і цілі історико-педагогічної науки.
2. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія освіти та педагогічної думки новітнього часу».
3. Методологія історії освіти та педагогічної думки.
4. Класифікація історико-педагогічного знання: традиційні і нетрадиційні ідеї в історії світової педагогічної думки новітнього часу.
5. Класифікація історико-педагогічного знання: традиційні і нетрадиційні інститути в історії освіти новітнього часу.
6. Періодизація і спадковість історико-педагогічного знання сучасної доби.
7. Джерела з історії освіти і педагогіки новітнього часу.
8. Освіта і реформаторство, освіта і суспільна модернізація, освіта й НТР.
9. Освітня політика та її тренди у ХХ – на початку ХХІ ст. у різних країнах світу в умовах глобалізації і поширення інформаційних технологій.
10. Освітня політика в демократичних країнах західної цивілізації та новоутворених державах ЦСЄ у першій половині ХХ ст.
11. Вестернізація колоніального азійсько-африканського простору та освітня політика метрополій у першій половині ХХ ст.
12. Дослідницькі центри та інституції у сфері історії освіти та педагогіки.
13. Освітні питання у передвиборних програмах політичних партій. Освітня політика.
14. Освітні концепції та педагогічні течії на початку ХХ ст. Педагогічний традиціоналізм і нетрадиційна педагогіка.
15. Головні тренди освітньої політики у першій половині ХХ ст.
16. Релігійна педагогіка першої половини ХХ ст. Ж. Марітен.
17. Ідея спонтанного розвитку особистості і дитиноцентричність педагогічної концепції Марії Монтесорі.

18. Формування вчення педології та його представники: Дж. Е. Адамсон, А. Біне, Г. Голл, Е. Торндайк, В. Кілпатрік.
19. Реформаторська педагогіка та ідеї вільного виховання у першій половині ХХ ст.
20. Теоретики педагогіки особистості. Погляди Гуго Гаудіґа, Фріца Гансберга, Генріха Шаррельмана.
21. Концепція самовизволення як результат виховання у трактуванні Алена (Емілія) Шартьє.
22. Типологія освітніх та виховних закладів. Традиційні і «нові» школи у першій половині ХХ ст.
23. Скасування заборон української мови під час російської революції 1905-1907 рр. Відродження українського шкільництва.
24. Освітня політика урядів габсбурзької імперії та освітня емансипація на початку ХХ ст.
25. Історія сучасної освіти та педагогічної думки в інтегрованих шкільних курсах історії України.
26. Історія освіти та педагогічної думки в інтегрованих шкільних курсах всесвітньої історії новітніх часів.
27. Освітньо-шкільна проблематика у творах українського красного письменства та кінематографі ХХ – початку ХХІ ст.
28. Освітньо-шкільна проблематика у творах зарубіжного красного письменства та кінематографі ХХ – початку ХХІ ст.
29. Екзистенційна педагогіка Жана-Поля Сартра.
30. Національно-культурне відродження та завдання культурно-освітньої політики за Української Центральної Ради (лютий 1917 – квітень 1918 рр.).
31. Системні культурно-освітні перетворення та українізація освіти в Українській державі гетьмана П. Скоропадського.
32. Заходи урядів Директорії УНР по завершенню створення нової української школи. Законопроект Петра Холодного.
33. Педагогічні погляди і просвітницька діяльність Михайла Грушевського та Івана Стешенка у часи революції 1917-1920 рр.
34. Ідея національного рідномовного виховання Івана Огієнка.
35. Освітньо-педагогічна діяльність Софії Русової.
36. Педагогічна спадщина представників класичного українського письменства (Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Іван Франко).
37. Освіта та школа в УСРР у добу українізації 1920-х рр.: інституційні, методичні та дидактичні зрушення. Боротьба з неписьменністю.
38. Освітня система та шкільництво в умовах панування тоталітаризму в УРСР 1930-х рр. Завдання формування «гвинтика» системи.
39. Педагогічна спадщина та виховні принципи Антона Макаренка.
40. Позитивні сторони та вади дидактики Антона Макаренка.
41. Проблеми української освіти за межами радянської України: школознавчий та методико-педагогічний виміри.
42. Гуманізм педагогічних поглядів та діяльності Януша Корчака.
43. Освітня політика тоталітарних режимів першої половині ХХ ст.: її принципи, завдання та методи.
44. Завдання суспільного виховання у тоталітарних та авторитарних державах міжвоєнного періоду. Громадські організації школярів та молоді.
45. Марксистська педагогіка в інтерпретаціях Клари Цеткін, Едвіна Гернле, Жоржа Кюньйо, Надії Крупської.
46. Стан шкільництва та вищі навчальні заклади в екстремальних умовах Другої світової війни та нацистської окупації України (1939-1944 рр.).

47. Система освіти в УРСР у часи повоєнної відбудови та стабілізації комуністичної системи (1945 – кінець 1950-х рр.). Освітня політика в умовах радянизації західноукраїнських областей.
48. Суперечливі тенденції у розвитку освіти і виховання у радянській Україні 1960-1980-х рр. Негативний вплив русифікації та ідеологізації.
49. Педагогічна наука та методичне забезпечення освітньо-виховного процесу в Україні у закладах різних освітніх рівнів у новітні часи.
50. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського: постановка цілей і завдань освіти та виховання.
51. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського: особистість вчителя та вимоги до його професійної самореалізації.
52. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського: дитиноцентричність його виховної концепції.
53. Спадщина В. Сухомлинського з позицій сьогодення та сучасних завдань навчання і виховання.
54. Спрямованість перетворень освітніх реформ в Україні та країнах світу, спроба компаративну.
55. Оцінка становища української школи та шляхи подолання накопичених проблем.
56. Принципи педагогіки прагматизму та вчення Дж. Дьюї.
57. Сучасна прагматистська педагогіка: Трудове навчання і виховання в інтерпретації Георга Кіршенштейнера. Метод проектів Вільяма Кілпатріка
58. Сучасна соціальна педагогіка: концепції її основних представників П. Бурдє, Л. Кро, Ж. Мажо, П. Блума та Р. Ганье.
59. Сучасна феноменологічна педагогіка про індивідуально орієнтоване, гуманістично спрямоване виховання та освіту (Роже Галь, Жан Піаже, А. Маслоу та К. Роджерс).
60. Хронологія спроб реформування освіти в Україні. Закон «Про освіту» 1996 р., його принципи та положення.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук та проектор для презентацій.

Обладнання: карта, дошка.

Навчальна платформа Google Meet.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: підручник. Київ: Либідь, 2006. 420 с. URL: https://subject.com.ua/psychology/history_pedagog/index.htm.
2. Березівська Л.Д. Реформи шкільної освіти в Україні у ХХ столітті : документи, матеріали і коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : хрестоматія / Ін-т педагогіки НАПН України. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011.
3. Вознюк О.В. Розвиток вітчизняної педагогічної думки: синергетичний підхід : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 183 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/4036/>.
4. Гусак П.М. Історія педагогіки України: посібник для студ. вузів України / П. М. Гусак, Л. А. Мартіросян; Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : [б.в.], 1996. 164 с.

5. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посіб. [для викладачів історії педагогіки, на допомогу студ. пед. ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять]. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. 432с. URL: <http://93.183.203.244/xmlui/handle/123456789/2534>.
6. Завгородня Т.К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник / Т.К. Завгородня, Л.М. Прокопів, І.В. Стражнікова. Івано–Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2014. 160 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3058/>.
7. Історія педагогіки / За ред. проф. М.В. Левківського, докт. пед. наук О.А. Дубасенюк. Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 1999.
8. Історія педагогіки: курс лекцій. Навчальний посібник. Київ, 2004. 171 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>.
9. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. Київ: Либідь, 2002. 656 с. URL: <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>.
10. Історія філософії в її зв'язку з освітою: підруч. для студентів ВНЗ. / Г.І.Волинка, В.І.Гусєв, Н. Г. Мозгова; за ред. Г.І.Волинка. Київ: Каравела, 2006. 479 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0009765%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
11. Кравець В. Історія української школи і педагогіки : Курс лекцій: Навч.посібник для пед.вузів. Тернопіль : Б.в., 1994 . 359 с. *Володимир Петрович Кравець Репозитарій*. URL: [dspace.tnpu.edu.ua > bitstream > Kravets](dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/Kravets).
12. Кравець В.П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посіб. для студ. пед. навч. закл. Тернопіль, 1996. 436 с. *Володимир Петрович Кравець Репозитарій*. URL: [dspace.tnpu.edu.ua > bitstream > Kravets](dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/Kravets)
13. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: Навч. посібник / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко; За ред. О.О. Любара. Київ : Знання, 2003. 450 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5816/1/>.
14. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: навчальний посібник. Київ: Вікар, 2003. 335 с.
15. Сухомлинський В. О. Вибрані твори у 5-х томах. [редкол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін.].:
 - Т. 1. **Проблеми виховання всебічно** розвиненої особистості ; Духовний світ школяра ; Методика виховання колективу. Київ: Радянська школа,1976. 653, [1] с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUkr0011662%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>;
 - Т. 2. **Формування комуністичних переконань** молодого покоління ; Як виховати справжню людину ; Сто порад учителєві. Київ: Радянська школа, 1976. 670 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUkr0011664%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>;
 - Т. 3. **Серце віддаю дітям**; Народження громадянина; Листи до сина. Київ: Радянська школа,1977 668, [2] с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUkr0011667%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>;

- Т. 4. **Павлиська середня школа**; Розмова з молодим директором. Київ: Радянська школа, 1977. 638 с. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUkr0000012787%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUkr0000012787%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr;);
- Т. 5. **Статті**. Київ: Радянська школа, 1977. 639 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUkr0000012788%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>

16. Хмельницька О.С. Педагогіка. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2021. 222 с.

ДОДАТКОВА

1. Березівська Л.Д. Реформування шкільної освіти в Україні у XX столітті: монографія. Київ: Богданова А.М., 2008. 406 с.
2. Гомоннай В.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки і школи Закарпаття. Ужгород: Закарпаття, 1990. 135с.
3. Гомоннай В., Росул В. Видатні педагоги України: ХІХ–ХХ ст. Ужгород: Закарпаття, 2001.
4. Гомоннай В. Педагогічна освіта на Закарпатті. Ужгород: Гражда, 2003. 112 с.
5. Жмака В., Турков В. Заходи Української Центральної Ради у сфері освіти (березень 1917 – квітень 1918). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. № 1 (85)*. С. 202-212. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/20.pdf>.
6. Інноваційність ідей А. С. Макаренка в педагогіці ХХІ століття / за ред. О.А. Дубасенюк: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 304 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/12926/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F%D0%90%4%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F.pdf>.
7. Коляска І.В. Освіта в радянській Україні. Торонто: Пітер Мартин Асс'н, 1970. 246 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/istoriya/1674-kolyaska-i-osvita-v-radyanskiy-ukrayini/>.
8. Купрійчук В. М. Реалізація політики українських урядів у сфері культури в період національно-визвольної боротьби 1917–1920 рр. *Державне управління та місцеве самоврядування. Збірник наукових праць. 2012. № 2 (13)*. С. 12-16.
9. Лебідь І.Ю. Історичні умови розвитку системи освіти в Україні (1917 –1918рр.). *Педагогічна освіта: теорія і практика. 2011. Випуск 9*. С.58-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2011_9_11.
10. Мельничук О. С. Історія педагогіки України: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2001. 180 с.
11. Нариси історії українського шкільництва. 1905–1933: навчальний посібник / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ: Заповіт, 1996. 302 с.
12. Сірополко С. Історія освіти в Україні : [монографія]; Укр. Вільний Ун-т (м. Мюнхен, Німеччина), Друзі т-ва ім. Г. Ващенко. Київ: Наук. думка, 2001. 911 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0000879%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>.
13. Ярмаченко Н. Д. Педагогическая деятельность и творческое наследие А. С. Макаренко: Кн. Для учителя. Киев: Радянська школа, 1989. 191 с. URL: http://www.makarenko-museum.ru/lib/About_ASM/Yarmachenko_ND_Ped_deyat_i_tvorch_nasledie_ASM_1989.pdf.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Інтернет-ресурси

1. Вікіпедія – електронна енциклопедія (українською мовою) – <http://uk.wikipedia.org/>
2. Джерела особового походження. – www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_6_2011/11.pdf.
3. Джерела з історії освіти і педагогіки та їх використання. – Режим доступу: www.history.org.ua/index.php?termin=Inst_Grushevskogo_NAN...
4. Освіта-UA (освітній портал) – <http://osvita-ua.net/>
5. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – [http:// www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua).
6. Усні й письмові джерела історії України. gufer.net/history/677-usn-y-pismov-dzherela.html.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)